

NOVA PRAVA

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Gradišče 7, levo. — Telefoni št. 77. — Naročnina 2 din. na mesec. — Posamezna številka stane 50 para. — In. rati po dogovoru. — Rokopisov ne vračamo. — Poština plačana v gotovini.

Ljubljana, 31. marca 1922.

25. in 26. marca t. l. se je vršil v Ljubljani letni občni zbor naše Narodno-socialistične stranke. Zborovanje je uspelo naravnost izborno. Od vseh strani naše širne domovine so prihiteli naši zaupniki in bilo jih je veliko, veliko. Zborovanja se je udeležila po dveh odposlancih tudi češko-slovaška socialistična stranka. Kar pa je dalo zborovanju poseben sijaj je bilo, da smo pozdravili na letošnjem zborovanju prvokrat naše somišljenike iz Hrvatske. Voditelj snujoče se narodno-socialistične stranke na Hrvatskem dr. Politeo je počastil naše zborovanje ter povedal veselo vest, da bo začel v kratkem času delovati tudi hrvatski del Narodno-socialistične stranke.

Natančen potek zborovanja hodemo donášali v bodočih številkah »Nove Pravede«, kakor hitro bo stenografski zapisnik izgotovljen.

Nekaj pa moramo poročati in naglasiti že danes. Narodno-socialistična stranka je z minulim občinim zborom storila doberšen korak naprej. Medtem ko je bila dosedaj zlasti od proletarskih strank večkrat sumničena nekega polovičnega socializma, bo od sedaj to nemogoče. Meščanske stranke zopet so videle do sedaj v narodno-socialistični stranki neko zbirališče nezadovoljnih ljudi, kateri drugače istega naziranja, kakor one, hodijo le iz malenkostnih

1. april.

Letos pošlje naš vsegamogočni »minister finansija« dr. Kumanudi vse državne nastavlence »v april«. Že pol leta trobijo pripadniki »državotvorne partije« v svet, kaj vse dobe državni nameščenci. Govorili so o zakonu, ko še ni bilo o njem ne sluha ne duha. Naposled je postal menda res zakon neki načrt, po katerem se odmerijo nove draginjske doklade ter nakažejo, čujte, od 1. januarja, torej celo za nazaj! — Veliko veselje je vladalo med ubogo paro, dokler se ni zvedelo, da dobe doklade 1. aprila. Takoj je bilo vse jasno. Vlada — kajti finančni minister vendar ne odločuje sam — »farba« na tisoče ljudi, s pomočjo katerih vlada. Najprej se je raznesla vest, da dobi uslužbenstvo doklade takoj. Nato so fabricirali za izplačilo poseben zakon, ki določa, da nakažejo razlike od 1. januarja do 31. marca v dveh obrokih in sicer 1. aprila in 1. maja. — Zato je bilo treba zakona. Sedaj, ko je bilo za izplačilo po zakonu že vse pripravljeno, pa pride finančni minister, pogazi zakon ter prepove izplačilo. Ali nam je mari hotel

Genova.

Konec.

Francija se je zato začela zanimati, da bi uredila obveznosti Nemčije potom mednarodnega posojila. Tudi Nemčija ima nekaj privržencev sličnih načrtov. Toda razen teh dveh dežel sigurno nikdo ne veruje v tako posojilo. To posojilo je že vsled tega onemogočeno, ker je nemški kredit popolnoma ubila francoska politika. To ni znabiti le tako približna sumarna obsodba. — Kdorkoli hoče povprašati vodilne finančne kroge o istinitosti ravnokar povedanega, se o tem lahko sam uveri. Upniki sodijo Nemčijo sedaj popolnoma drugače, kot za časa premirja. Resničnost, ki sem jo vedno povdarjal, da zavisi plačilna zmožnost Nemčije od tega, kako se bo ž njo postopalo, ne pa od višjih ali nižjih števil, ter da te zmožnosti ni mogoče določiti prej, predno ne izvemo, kako se bo ž njo ravnalo, se je konečno povsem izkazala.

vzrokov svoja pota. Sedaj bodo te meščanske stranke spoznale, da nas loči od njih celo svetovno naziranje. Ne fraze, znanstveno naziranje nas loči. In vendar se še utegne zgoditi, da nas bodo proletarske stranke smatrale kot manjvredne socialiste, ker bodo zastoj iskale, katerikoli izjavo o tem, kar one smatrajo za začetek in konec socializma; to je razredni boj. Povemo jim, naj še malo počakajo, tudi to pride na vrsto. Ne v istem smislu, kakor so tega one do danes vajene, toda rešitev bo, to jim lahko že danes povemo, tudi za nje, povoljna. Nam so okostenele dogme, v kolikor niso podprte z neovrznim znanstvom, neznane.

Mi hočemo vpeljati socializem. Mi hočemo vzbuditi v ljudstvu zanimanje za socialna vprašanja. Mi hočemo pokazati, da pomeni socializem silen napredek človeštva na vseh poljih, da je koristen vsem slojem, razum onim, ki so na današnjem družabnem redu osebno zainteresirani. Marsikaj, kar so smatrali socialisti do sedaj kot neizogibno potrebno, bomo vrgli kot neporabljivo med staro šaro, in novi, boljši argumenti bodo stopili na plan.

Napravili smo prvi korak, pot je prosta in vrata široko odprta, povabljeni so vsi, ki jim je namen dobrobit jugoslovanskega naroda in človeštva sploh.

pokazati, kako se naj spoštuje zakone? Ne, ne, on računa z dobrodušnostjo prečanskih državnih nastavlencev, ki jih lahko vsakdo pošlje »v april«.

Javnega nameščenca so državotvorci spravili že ob ves kredit. Sedaj pa zahteva dr. Kumanudi, da mu ta izmognani, najslabše situirani sloj dovoli kredit, brezobrestno posojilo, da mu bo mogoče še nadalje »kšeftariti«. Toda, tu se šala neha! — Obrnažili ste nas vse prečane pri zamenjavi kroge. Istisnili ste iz nas investicijsko posojilo, ne da bi ga oddali v pravi namen. Zvišujejo se davki, pristojbine, — torej vendar pride ogromno denarja v državne blagajne, pak uvijek nema pare! Kam vse to gre? Ali je porodica tako nenasitna? — Ali ima denar kaka skrivna pota? Kje je kontrola, zakaj se je bojite? — Torej, taka je, tovariši sotrpini, draginjske doklade je vzel — 1. april. Veseli moramo biti, če prvega sploh kaj dobimo, ker je tehnično mogoče le nakažila preklicati, ne pa jih popraviti. Sicer se je zavzel za državne nameščence kaj hvalevredno in odločno tukajšnji finančni delegat, ali več pred-

Misel na mednarodno odškodninsko posojilo se mora pa tudi iz globljih vzrokov opustiti. Svet pač nima sredstev, ki bi jih stavil v te svrhe na razpolago. Kriva je temu mirovna politika. Vsled gospodarskega uničenja, ki ga je povzročila na svetu ta politika, so se znižali dohodki ljudstva toliko, da zadostujejo komaj za preživljanje, kje naj se vzame kapital. V prejšnjih časih je znašal normalno koeficient prihrankov v zapadnih deželah približno 20 odstotkov. Da je sedanja depresija zmanjšala ljudske dohodke za teh 20 odstotkov, ni pretirana sodba. Male prihranke, ki si jih znabiti tu in tam ljudje pridobijo, porabijo dotične dežele same za svoje lastne potrebe. Glavni predpogoj, da se stavi na razpolago glavnica, s katero bo mogoče Evropi odpomoči, je obstoj takih gospodarskih prilik na zemlji, ki sploh dopuščajo pridobitev glavnice v normalni izmeri. Mogotcem, ki še vedno mislijo, da lahko nadaljujejo s politiko v duhu pariškega miru, ne bi škodilo, če bi to resnico nekoliko bolj upoštevali. Splošni polom, čegar

stojnikov centralnih pokrajinskih oblasti je bolj papežkih, kot je papež sam. — Tako se nam lahko pripeti, da bomo obesili 1. aprila svoje želodce na vrbe. Toda dr. Kumanudiju bodo kmalu zamrdeli doli v Beograd.

Politične vesti.

(Dr. Kukovec je bil hud), tako poroča »Jutro«. Znano je kako se je dr. Kukovec trudil, da bi bila Slovenija razkosana na dve upravni oblasti. Še pred kratkim je povedal Srbom veselo vest, da Slovenci komaj čakajo na razdelitev svoje dežele. Srbi so dr. Kukovec verjeli in Slovenijo razkosali. Sedaj pa bi morala biti razkosana na različne upravne oblasti tudi Srbija. Srbi so pa rekli, da ne čakajo tako z veseljem na razkosanje, kakor Slovenci in da bi svoje oblasti napravili rajše bolj pametno, kakor jih je napravil dr. Kukovec za Slovenijo. In sedaj je postal dr. Kukovec hud, hudo je tudi »Jutro«. Zakaj so pa izdali slovenski narod? Prepričani smo, da se bo dr. Kukovec kmalu zopet pomiril in da bo »Jutro« še ta teden pisalo zopet državotvorno.

(Naše železnice.) Pretečeni teden je imel naš tovariš narodni poslanec Iv. Deržič v državnem zboru sijajen govor o razmerah na naših železnicah. Govor poslanca Deržiča je bil tako krasen, da so mu pod prvim utisom čestitali celo nasprotniki. Iz nam neprijateljskih ust smo slišali, da je bil govor tov. Deržiča najsijajnejši, kar jih je bilo kedaj govorjenih v našem parlamentu. Odgovor ministra saobračaja na Deržičev govor je bil silno klavern.

(Pretep med demokratskimi in radikalnimi visokošolci v Beogradu.) — V nedeljo 26. marca 1922 so se vršile v Beogradu volitve za podporno dijaško društvo. Demokrati so dobili 432, komunisti 400, radikalni 315 glasov. Pri prejšnjih volitvah so dobili radikalni več glasov, kakor demokrati. Da so torej tokrat zmagali demokrati nad radikalni, pripisujejo radikalni tej okolnosti, da je dobil Pribečević kot minister prosvete študente s štipendijami na svojo stran. Posledica volilnega izida je bila, da so se dijaki prav pošteno stepli. Interesantno je tudi dejstvo, da so dobili republikanci letos 114 glasov, medtem ko prej niso prišli nikdar preko 70 glasov.

Naši delegati na genovski konferenci. Lista delegatov, ki bodo zastopali našo vlado na genovski konferenci je definitivno sestavljena. Delegati so: Ministrski predsednik Nikola Pašić, zunanji minister dr. Momčilo Ninčić, njihova namestnika sta fin. minister dr.

priče smo mi vsi, je povsem naravno vzbudil misel, da se skliče gospodarska konferenca. Sporazum v Washingtonu je utrdil upanje na skupno delo v gospodarskih vprašanjih in izšel je poziv na genovski sestanek. Prvotno se je menda mislilo na pozitivno delo, h kateremu naj bi z odkritosrčnim in resnim nastopom pripomogli vsi narodi. Tako si je vsaj očitno stvar zamislila Anglija; kajti le za konferenco v tem delu se je mogla angleška vlada tako živo zanimati, kakor je to pokazala. Toda Francija zahteva »garancije«. Pogodbe se ne smejo premeniti«, za diskusije se morajo že v naprej določiti take meje, da se ne bo izpremenila francoska mirovna politika niti za jota. Torej — izključeno mora biti, da bi se v Genovi govorilo o vzrokih gospodarske propalosti ter o katastrofi, ki nam preti. Razprava bo torej zelo omejena.

S silo se dado pač diskusije preprečiti, ne pa tudi notranje zveze pojavov. Vsako vprašanje, ki ga hočemo doobra pretresti, bo vendar treba zasle-

Kumanudi in minister dr. Krstelj. Kakor se vidi je ostalo vse lepo v familiji.

(Dalmatinski sodniki pripravljene zapustiti državno službo.) Dalmatinski sodniki so imeli v nedeljo 26. tm. v Splitu zborovanje, kateremu so prisostvovali tudi sodniki višjega deželnega sodišča. Storjen je bil enoglasni sklep, da zapuste vsi državno službo, ako se jim ne poboljša njihovo stanje in ne zavaruje njihov stan.

(Razkol v muslimanskem parlamentarnem klubu.) Muslimanski klub v beogradski skupščini šteje 24 poslancev. Ti muslimani so bili začetkom parlamentarnega zborovanja popolni decentralisti. Oni so se skoraj popolnoma slagali s hrvatskim narodnim klubom. Dr. Drinković in dr. Spaho sta si bila v vseh vprašanjih edina. Pozneje pa, ko se je videlo, da Radić noče priti v Beograd, so zatajili muslimani svoj decentralistični program in ga začasno odgodili. Vendar pa so na strankinih zborovanjih vedno in vedno naglašali avtonomijo. Po demisiji dr. Spahe je krenil muslimanski klub zopet na avtonomistično pot in zahteval po svojem starem programu avtonomijo Bosne in Hercegovine. V ponedeljek je našla ta politika izraz v izjavi Salih Baljića, ki je izjavil v imenu grupe dr. Spahe, da današnja centralistična ustava ni izpolnila nad onih, ki so za njo glasovali. Rekel je, da je treba delati v sporazumu s Slovenci in Hrvati, ako hočemo, da bode država srečna. Ta izjava Salih Baljića je izzvala v vseh parlamentarnih krogih senzacijo. Za dr. Spahom stoji 10 poslancev in sicer: Aždanović, Baljić, Alić, Ajanović, Pazderac, Kurbegović, Mašić in Miljković. Ako se tem prišteje še Džafer Kulenović, ki je odkrito za Hrvatski blok, postane grupa dr. Spahe še močnejša. Grupa dr. Karamelmedovića šteje osem članov, trije člani muslimanskega kluba pa so nevtralni, nočejo se izraziti ne za centralizem, ne za avtonomijo. Ti so dr. Hrasnica, Kovačević in Sarajić.

Avtonomistična grupa dr. Spahe ne misli za sedaj ustanoviti lastnega kluba, temveč hoče počakati strankinega zbora, ki se bo sešel sredi aprila v Sarajevu. O tej priliki se bo razčistilo, ali preide muslimanska stranka očitno v avtonomistični tabor ali ne.

(Protest naše vlade proti fašistom na Reki.) Iz Pariza javljajo, da je poslala naša vlada Zvezi narodov ter francoski in angleški vladi protestno noto glede na nasilja, ki jih uganjajo fašisti na Reki.

Plačajte zaostalo naročnino!

dovati nazaj, tje do mirovni pogodbe. Če se hoče pa preje ustaviti, bo treba vendar svetu dokazati, kdo je zato odgovoren, da se nadaljuje splošno uničevanje. Anglija je bila očitno pripravljena prav mnogo zato žrtvovati, da bi že vendar enkrat dosegla enotno, skupno delovanje v pozitivne namene. Vendar vse take žrtve bi bile zaman in brez vsake koristi, če se ne zasleduje težkoče od početka. Tako bi bilo znižanje nemških obveznosti na eno tretjino očitno brez vsakega uspeha, če bi se z Nemčijo še v prihodnje tako postopalo, da bi ostala njena plačilna kapaciteta napram inozemstvu še nadalje enaka ničli. Cela vrsta problemov, ki so združeni z zopetno gospodarsko upostavitvijo, se da uspešno rešiti le na ta način, da se zasleduje zadevo prav do početka. Kajti le taka rešitev bo prinesla zopet medsebojno zaupanje. Brez zaupanja za bodočnost pa si svet ne bo nikdar opomogel iz močvirja, v katero ga je pahnila kratkovidna in nespravljiva politika.

Svetovni pregled.

Genovska konferenca. — Na genovsko konferenco bodo poslale države sledeče število zastopnikov: Angleška 110, Francoska 110, Italija 110, Japonska 100, Češka 30, Norveška 8, Švedska 10, Danska 10, Nizozemska 10, Luksemburg 4, Španska 15, Portugalska 9, Ogrska 7, Avstrija 6, Ruska 80, Albanija 3, Jugoslavija 12, Poljska 40, Letiska 6, Estonska 24, Litavska 7, Finska 7, Grčija 22 in Rumunija 22.

Belgija. Po najnovejši statistiki je v Belgiji 86.000 brezposelnih, to je 11 odstotkov belgijskih delavcev.

Egipt. — 15. marca je izdal sultan razglas, v katerem pravi, da je postal Egipt popolnoma neodvisna in samostojna država. Egiptski sultan ima od sedaj naprej naslov, egiptski kralj.

Rusija. — Boljševiki, sovražniki izobrazbe. Vseruski centralni komite je dognal, da sovjetske oblasti profesorjem in učiteljem za mesec januar in februar niso nakazale plač. Vsega skupaj dolguje sovjetska vlada profesorjem in učiteljem 264 milijard rubljev. Učiteljem se godi grozno slabo. Gladujejo in nimajo obleke.

Anglija. — Kakor smo že v zadnji številki poročali, so izbruhnili na Angleškem novi boji med delavci in kapitalisti. Boj vodi delavstvo strojne industrije. Kakor se poroča se tokrat ali vsaj v sedanjem štadiju boja ne gre za plače, temveč za vprašanja načelnega značaja. Pod silo razmer so bili podjetniki med vojno prisiljeni, da so morali v marsikakem oziru dati delavstvu razne pravice v svojih obratih. Danes bi podjetniki vse te koncesije zopet radi odpravili. Delavstvo pa si teh pravic ne da več vzeti. Tako je prišlo sedaj na Angleškem do boja. Do danes je boj le delen, ker še ni poseglo vse delavstvo vmes, temveč le ena sama strokovna organizacija »Almagamed Eregineering Union«. Ker pa je ta strokovna organizacija v kartelni zvezi z drugimi strokovnimi organizacijami, je povsem gotovo, da bodo v slučaju, da »Almagamed« propade, prišle njej na pomoč tudi druge kartelirane strokovne organizacije. Človek se mora res čuditi, kako lahko miselno rušijo kapitalisti človeštvu mir.

Nizozemska. — Nizozemska kraljica je dovolila, da si sme osobje kraljevega dvora izvoliti svoj obratni svet, ki bo zastopal koristi dvornega osobja. To je čisto gotovo prva organizacija te vrste. Da bi se do sedaj organiziralo osobje, kaknega dvora je novo. Pač znamenje časa, ki se mu ne more nihče več upreti.

Fr. Rojec.

Dramski pogovori. *)

II.

Gospod Župančič je prevzel zastopstvo in zagovornišvo g. Golije. Dasi ga visoko cenim in spoštujem kot slovenskega pesnika in prevajalca znamenitih tujih del, vendar mu moram povedati, da slabo zastopa svojega varovanca. Prav po nepotrebnem premiljeva zoperni in pretirani izraz »umetniška pretvorba«. Zakaj ne rabi samo tega izraza? Z njim bi bil g. Golija še počestšen, ob prvem izrazu pa je v resnici tako razžaljjen. Toda premisli naj, da je ta razžaljivi izraz zapisal le njegov zagovornik, a ne jaz!

Na koncu njegovega zagovora mi hoče g. Župančič podtakniti namen častikraje. Besedi kraja in tatvina sta isto. Torej hoče tudi iz mene narediti nekakega tatu. Tudi to je odveč. Že iz prvega odstavka sledi, da jaz takega namena nisem imel. Prepričan sem, da je g. Golija tak gospod, da vkljub moji kritiki ostane, kar je bil in da sam ne obeša svoje osebne časti na ubogega bolnega Peterčka. Jaz pa sem tega nadložnega otroka pobožal s svojo raskavou plebejsko roko največ iz resničnosti, ker resnice nisem videl v drugih kritikah.

G. Župančič izjavlja dalje, da g. Golija Tončka niti čital ni. Ta izjavica ni srečna. Ako jo kdo verjame, si mora

*) Prvo poglavje je bilo priobčeno v »Jugoslaviji« št. 30. Glej tudi tozadevno pojasnilo med tedenskimi novicami v št. 12 »Nove Prave«.

Irski. — Irski, preje del Angleške, je postala pred kratkim samostojna država v okviru angleškega gospodarstva. To se pravi, Irski je prosta, kot taka pa je še vedno del Angleške. Boj Ircev za svobodo je trajal par stolet. Z rešitvijo irskega vprašanja, je bil večji del irskega ljudstva zadovoljen. So pa tudi Irski, ki se s to rešitvijo ne morejo sprijazniti. Ti pa se ne zadovoljijo samo z nezadovoljstvom, temveč hočejo dati temu tudi vidne znake. In kakor so bili pred sedanjim rešitvijo irskega vprašanja pobojni in vstaje na Irskem na dnevnem redu, tako se nadaljujejo pobune in vstaje tudi sedaj. Ljudstvo ne more priti do miru. Ako smemo verjeti najnovejšim vestem, ki jih prinašajo svetovni listi, se pripravljajo na Irskem zopet velike stvari.

Norveška. — Norveški parlament je sprejel postavbo, da morajo vsi oni, ki radi tankočutne vesti, ne marajo iti v vojaško službo, vršiti zato še enkrat tako dolgo civilno službo. V tej postavi se vidi visoka kultura severne dežele Norveške. V drugih državah, ki pravijo, da so tudi kulturne, kaznujejo ljudi, ki nočejo k vojakom, silno strogo.

Švedska. — Na Švedskem je 160 tisoč brezposelnih delavcev, 90.000 brezposelnih podpira vlada.

Nemčija. — Nemčija ima z entento svoje križe. Upliv vojne odškodnine, ki jo mora plačati Nemčija ententi je na notranjo politiko v Nemčiji tako velik, da pride pri sestavi nove vlade pred vsem v poštev to, kako stališče bo zavzela nova vlada napram vprašanju vojne odškodnine. V Nemčiji obstojata dve močni struji. Ena stoji na stališču da je treba vse izpolniti, kar zahteva sklenjeni mir. To strujo zastopajo socialni demokrati in katoliški centum. Druga struja pa zastopa stališče, da naj Nemčija sklenjenega miru ne drži ter kratkoma izjavi, da ne more plačati. Sedaj je na vladi struja, ki hoče izpolniti vse, kar sklenjeni mir zahteva. Toda mir zahteva veliko. In sedanja vlada pravi, da je to breme prehudo, da je tako hudo, da se bo Nemčija zgrudila pod težo dolgov, ki jih ji je naložila ententa. Ententa pa noče o kakih olajšavah nič slišati, temveč v enomer nastavlja nož in preti ter zahteva denar. Sedaj je šla ententa še dalje, storila je nekaj, kar je Nemce silno hudo užalilo. — Ker Nemčija vedno huje stoka, da ne more plačati ter pravi, da je davčni vijak navila že do skrajnosti, je ententa rekla Nemčiji, da to enostavno ni res. Nasprotno ententa trdi, da je Nemčija silno bogata in da more z lahkoto plačati še več davkov. Tako je ententa pretečen te-

prvič misliti, da sta si najina duhova jako sorodna, ker sta se tako zblížala pri enakem delu, četudi se midva osebno ne poznavata; drugič pa se lahko upravičeno vpraša, kakšno vlogo ima pravzaprav slovenski gledališki ravnatelj, ako ne čita slovenskih iger. Kar se natisne in založi, je gotovo tudi vredno toliko, da se čita, pa če je tudi mladinska igra. V dokaz naj služi dejstvo, da se prirejajo predstave mladinskih iger tudi v največjih in najodličnejših gledališčih. V ta namen pa je gotovo treba čitati in izbirati mladinske igre. Toda, ako taka stvar ne zanima gledališkega ravnatelja, koga naj potem še zanima?!

Resnično je, da je pri nas marsikaj mogoče, kar je drugje nepoznano. Ali vseeno bi bilo Golijevo preziranje domače mladinske igre upravičeno le tedaj, ako naši višji krogi še vedno plavajo po lepi slovenski tradicionalni navadi v duhu plesnjivega in trhlelega birokratizma in se tudi g. Golija prišteva k takim prečastitljivim visokim krogom.

Kolikor mi je znano, so birokrati strašno visoke, domišljave in največkrat puhloglave osebe. Birokratizem je nalezljiva duševna bolezen, je zašla med nas skromne in majhne Slovence od tujih narodov in ima svoj stalni sedež le v najvišjih stanovih. Birokrati hočejo veljati med narodom za nekake polbogove, prezirljivo gledajo dol na nižje ljudstvo, dobro, pravo, vzvišeno nad vsak dvom je le ono, kar naredi sami, vse drugo je ničvredno!

(Nadaljevanje prihodnjič.)

den zahtevala od Nemčije, da mora zvišati davke tako, da bode dobila 60 milijard letno več davka. Ententa se je torej vmešala naravnost v notranje zadeve Nemčije. Svoj čas so delale evropske države tako s Turčijo. Lahko si predstavljamo, kako hudo so radi tega Nemci užaljeni. In sedanja vlada preti, da bo odstopila. Seveda pred genovsko konferenco vlada ne bo odstopila, ker je nujno potrebno, da zastopa Nemčijo na genovski konferenci ravno ta vlada. Pač pa pride do krize po genovski konferenci. Ta kriza nemške vlade pa ne bo samo kriza Nemčije, temveč utegne pomeniti nekaj več.

Amerika. — Ameriški parlament je sklenil zakon, po katerem dobijo ameriški bojevniki med svetovno vojno 4 milijarde dolarjev nagrade. Da dobimo pojem, kaj predstavlja svota 4 milijard dolarjev, povemo, da bi dobil vsak Jugoslovčan, če bi omenjeni znesek razdelili med jugoslovanski narod 100.000 kron. Niso pa vse države napram nekdanjim braniteljem svoje domovine tako prijazne. So na svetu tudi vlade, ki nekdanje bojevnike sedaj enostavno pretepajo in zapirajo.

Turki in maloazijsko vprašanje. — Po svetovni vojni so hotele evropske velesile izbrisati turško državo iz zemljevida. Toda pri razdelitvi turške zemlje so si prišli v lase, ker je vsak hotel imeti največ in najboljše dele Male Azije. Medtem ko so se evropske države teple za plen, so se Turki zbrali ter razvili silno agitacijo po vseh deželah, kjer stanujejo verniki Mohameda. Našli pa so tudi dobrega prijatelja v ruskih boljševikih, ki so se itak uprli roparski politiki Francozov. Angležev in Italijanov. Turški pokret združen z boljševiškim je postal opasen. Posledice tega pokreta se jasno kažejo že v tem, da je dala Anglija Egiptu, kjer stanujejo Turki, samostojnost. Danes je cela Mala Azija ter velik del Azije z Indijo postal, da se drastično izrazimo, s smodnikom napolnjen sod, ki lahko vsak čas eksplodira. In sedaj so postale evropske velesile naenkrat silno prijazne s Turki. V Parizu se je vršila konferenca, na kateri so sklenili, da bi bilo dobro dati Turkom celo Malo Azijo, češ potem bo mogoče nastal mir. Toda po našem mnenju, je prišla ta misel prepozno. Danes se čutijo Turki tako močne, kakor nikdar poprej. Turki hočejo več. Oni hočejo pognati Evropejce iz Azije. Težko je prorokovati, kako bo v bodočnosti. Toda, če sodimo po tem, da se vsaka lumparija enkrat kaznuje, mora priti prej ali slej kazen tudi na Lahe, Francoze in Angleže. Ti trije imajo preveč grehov na vesti, da bi jih ne udarila enkrat usoda. Nemci so dobili že svoj delež v svetovni vojni, oni trije bratci pa se bodo pokorili za svoje grehe, najbrž ob ureditvi azijskega vprašanja.

Poročila z dežele.

Maribor. Javen shod, katerega je sklicala kraj. org. NSS dne 18. t. m. in na katerem je govoril tudi g. dr. Ivo Politeo, se je obnesel nad vse pričakovanje sijajno. Pristaši kraj. org. NSS so se shoda udeležili korporativno, tudi pristaši ostalih opozicijskih strank so prisostvovali temu shodu v zelo lepem številu, vendar je prišlo le malo vladinovec. O vzroku nam pač ni treba govoriti.

Ker je bil g. Marjanovič zadržan, je nastopil kot prvi govornik nar. poslanec tov. Deržič, ki je v kratkih jednatih besedah podal sliko sedanjega političnega položaja v državi. Govornik je med drugim povdarjal, da današnja vlada ne goji prav nobenega smisla za ureditev drž. gospodarstva, še mnogo manj pa za pravo in pošteno konsolidacijo države. Vkljub mnogim obljubam (ki ostanejo seveda vedno le na papirju), se ne more zaznamovati nikakih posebnih uspehov v ljudsko korist, pač pa mnogo v pogubo. (Ploskanje in fuj — klici.) Temu povod pa je seveda to: ker posvečajo naši gospodje na vladi vso svojo naklonjenost življu velekapitalizma in se radi tega ni čuditi, da se naše delavske mase pogrezajo od dne do dne v hujšo in bolj katastrofalno bodočnost. (Fuj-klici.) Govornik, poslanec, povdarja, da ves vladni aparat ne funkcionira, ker

vsebuje po večini same dela nezmožne ljudi, kar znači, da se na mnogih uradnih niti zvedeti ne more, koliko uradništva spada pod njihov delokrog; se veda ako se človek po pravici izrazi proti takemu postopanju, se ga smatra in vpiše kot najnevarnejšega profidržavljana. (Klici: To je res sramotno.) Govornik nadaljuje: Vlada naših demokratov in radikalov si je zmisliła in vstvarila novo organizacijo »Nacionalno omladinsko organizacijo« v kateri naj bi (seveda visokošolci v prvi vrsti) gledali na to, da prav po fašistovski postopajo z vsemi onimi, ki se ne morejo strinjati z njihovim programom. Prva taka organizacija se je že osnovala v Zagrebu in se misli v najkrajšem času tudi uvesti po vseh večjih mestih Hrvatske in Slovenije. (Klici: Skandal, naj le pridejo, bomo kmalu gotovi v njimi!) Govornik povdarja, da je temu nasproti nujno potrebno združenje vseh naših moči ne oziraje se na pripadnost in stan; inteligenca naj stopa ramo ob ramo z manualnim delavcem, da zatre vsako kal takih poizkusov, ter gleda na to, da se notranje neprimike, kakor draginja in Hrvatsko vprašanje nemudoma reši. (Burno odobravanje.) — Na to nastopi kot govornik burno pozdravljeni tovariš dr. Politeo iz Zagreba, da poda jasno sliko o Hrvatskem vprašanju. Govornik pozdravi neštevilno navzočih ter pravi: Hrvatsko vprašanje ali takozvani hrvatski spor ni spor sedanjosti, nego že stari, še od Madžarov inscenirani umetniški spor, ki so ga ti smatrali za neobhodno potrebnega, da vstvarjajo sovraštvo med dvema bratskima plemenoma. Vendar se je ta spor šele ob izbruhu svetovne vojne pokazal kot docela neumestno in škodljiv. Ta spor se je po preobratu v toliko polegel, da sta si oba plemena podala bratsko roko in sklenila objubo, da se združita v eno državo Jugoslavijo, v kateri se popolnoma odrečeta vsakemu teroriziranju in majoriziranju enega nad drugim. — Toda žalibože, na obzorju naše politike so se pojavile klike, ki so to bratsko pogodbo razdrle in uničile ter jo nadomestile z novim sporom socialnega značaja, da se nad njim radujejo. (Viharno aplavdiranje.) Dovolj jasno se zrcali dejstvo, da smatra gotova gospoda nas Hrvate in Slovence za neenakopravne, da od nas zahteva potom carine, davkov itd, naj plačujemo in vzdržujemo vse kraje države. (Splošno odobravanje.) In to delajo ljudje, ki so po večini doma sedeli, ko smo mi na raznih frontah krvaveli za našo majko Jugoslavijo; oni so bogateli, mi smo postali siromaki. Tako delajo še danes. (Ploskanje.) O Radiću je zabeležiti mnogo lepih, pa tudi slabih momentov njegovega življenja, vendar je neosnovana vest, da je on plačan rovarčev od strani Nemčije ali Italije. Radić je kot velik demagog in častihlepnež pograbil priliko zgoraj omenjenega spora za reklamo republike. Kot vodja seljačke stranke je po volitvah ostal s svojimi poslanci doma, ter stvoril hrvatski blok, v katerem on absolutno komandira. Da se njegova ideja v obče ne da uresničiti, je po večini narodu in najbrže tudi njemu samemu znano. In ta politika je srbo-hrvatski spor še povečala. — Govornik poziva vse Slovence, kot najinteligentnejši del troimenega naroda, da napnemo vse svoje moči, da se to vprašanje v okviru lastne države ugodno in čimpreje reši in sicer brez demagoštva in brez nasilstva. (Viharni živijo klici in dolgotrajno ploskanje, so bili znak gorečnosti do bratskega sporazumljenja in ureditve notranjdržavnih razmer.) — Mi Slovenci slovesno obljublamo, da smo pripravljeni staviti vse in ne bomo odnehali, dokler se ne uvede med vsemi tremi jugoslov. plemenom popolna solidarnost, ki si jo naj ustvari narod sam, ne pa par oseb s svojim terorizmom. Na koncu zborovanja je sprejela naslednja resolucija: Zbrani zborovalci z ogorčenjem protestirajo proti nečrvenemu in barbarskemu nasilju fašistovskih tolpa nad jugoslovanskim narodom na Reki in v Primorju, ki se vrši v imenu dvetisočletne italijanske kulture. Zborovalci izražajo trpečemu našemu narodu svojo solidarnost, pozivajo pa vlado, da z vso odločnostjo varuje naš narodni ponos in naše državne inte-

rese. Globoko verjani, da je k temu tudi neobhodno potrebna neomajna sloga celokupnega jugoslovanskega naroda, pozivajo zborovalci ta narod, da on sam, kot odločujoč faktor reši vsa svoja notranja vprašanja, pred vsem pa najbolj pereče: hrvatsko, v znamenju iskrenosti, bratstva in pravice.

Maribor. Kakšni sužnji so viničarji, se razvidi iz sledečih primerov: Terezija Valenta, večkratna milijonerka, ki ima v občini Lajtersberg vinske nasade, plačuje svoja dva viničarja sledeče: užitek od pol orala zemlje, mleko dveh krav in pa po 70 kron za vsako od naslednjih del: I. kopanje, II. kopanje, pletev in vezanje, torej v denarju letno 280 kron. Eden od njiju, Pavel Ulčnik, ima 7 družinskih članov. — Ta »guadljeva« Nemka redi tri pse, ki dobe po 3krat na dan meso, pri tem ko viničar nima niti suhe skorjice. Pes je pač več vreden, kot njen viničar. — Primorec Zemanič je vrgeel svojega viničarja radi tega pod kap, ker mu ni mogel delati za 2 litra mleka na dan. Posebna prijateljica viničarjev je tudi Nemka Terezija Poldenik v Kamnici pri Mariboru. Tudi ta zahteva, da bi ji tlačaril viničar za 4 do 5 kron na dan. — To so posledice umnega gospodarstva samostojne kmetijske stranke in njenega generala — mesarja Pucla.

Na magistratu v Mariboru se je uradništvo še pred nekaj meseci vsaj trudilo občevati s strankami slovensko. Sedaj se mu ne zdi več potrebno in odgovarja prav pogosto na slovenska vprašanja nemško. Zdi se, da bomo kmalu po zaslugi JSDS, ki gospodarja na magistratu, tam, kjer smo bili pred prevratom. Jugoslovenskemu županu so Nemci zelo prirastli k srcu. Ze ve, zakaj. Sploh se opaža, da se je v zadnjem času nemškutarija v obmejnih krajih zelo razpasla. Tudi zasluga — demokratov in njihove vlade!

Iz Maribora. »Volksstimme« se je zaletela že dvakrat v nekega Primorca, železničarja na Koroški cesti in mu predbaciva trgovino in narodnost. Ob enem se je obregnilo ob vse Primorce, ki so prišli »aus dem Goldlande Primorsko« in so tu postali bogataši. »Volksstimme« bi morala vedeti: kaj so vse Primorci pretrpeli in zakaj so semkaj prišli, pri tem ko so imeli Volksstimmovci pod Avstrijo in tudi sedaj po zaslugi dr. Kukovca et Comp. toplo postlano gnezdo. Toda če je njenim pristašem, nemčurjem — protidržavnim elementom na Meljski cesti, v Vetrinjski ulici, v Studencih itd. poleg marodiranja v železničarski službi dovoljeno imeti gostilne, trgovine, razna podjetja itd., zakaj bi ne smel navadni Slovenec tega imeti?

Slovenska cvetličarna je ena sama v Mariboru, Gabrič v Šolski ulici in še ta ne more uspevati, ker naši Jugoslovani, zlasti bratje Srbi in Hrvati, ne vedo, da je treba tudi v Mariboru delati po geslu »Svoji k svojim«, drugače bodo zopet zagospodarili nemški trgovci, pri tem ko bo Slovence uničila bratska malomarnost.

V Studencih pri Mariboru so par mesecev delali elektriko, namreč občinski očetje. Ko je bilo že vse ugotovljeno in bi se delo moralo oddati tvežkam, sta rekla Nachtigall in Belšak — ne in takoj so rekli vsi njihovi pristaši tudi ne. Elektriko napeljujejo v Limbušu, Radvanju, Hočah in drugod. Studenci bodo edina temna lisa, mi pa bomo še naprej tavalji v temi in sicer samo po zaslugi Nachtigalla in Belšaka. To pa zato, ker se je porodila ta misel v vrstah nar. socialistov, ne pa pri internacionalcih. Kdaj bo naše delavstvo mislilo z lastnimi možgani?

Kakšni ljudje gospodarijo v naših obmejnih občinah. Lani so bile občinske volitve. Vse nemškutarstvo v obmejnih občinah je glasovalo za internacionalno in komuniste in volilo pogosto take ljudi, ki so imeli — in še imajo samo želodec v Jugoslaviji, srce in možgane pa v avstrijski republiki. — Oblasti so bile na to opozorjene, a po navodilih demokratske vlade so bile gluhe in slepe za vsa opozorila in so šle internacionalni in komunisti povsod na roko, odrivale pa državno čuče in narodno misleče Slovence. Ako bi bile oblasti takrat vsaj pravično postopale, ne bi bil danes v marsikateri

občini tako kakor je, žalibog. Samo en primer. V Studencih pri Mariboru je bil izvoljen za podžupana neki Mandl, ki je bil seveda vse drugo preje, kakor pa naš lojalni državljani. Ta Mandl se je sedaj odpovedal časti podžupana in se preselil v Avstrijo.

Ptuj. Dne 25. marca ob 18. uri je priredilo »Muzejsko društvo« javno predavanje v mestnem gledališču. Dasiravno imamo v Ptujju mnogo akademikov in izobraženih ljudi, se prirejajo le redkokdaj predavanja. Predavatelj pa tudi sedaj ni bil domačin, ampak Nemeč iz Dunaja, ki je predaval sicer dobro, precej zaokroženo o naših prednikih in naše ožje domovine, toda seveda v nemškem jeziku. Nazival je vse naše kraje z bivšimi nemškimi oznakami. Čudimo se predsedniku društva, da je pozdravil navzoče v blaženi nemščini, medtem ko zna vsak Ptujčan dobro slovensko. Saj so to sami priseljenci, ki si služijo kot trgovci ali obrtniki kruh od Slovencev. Če znajo slovensko v svojih trgovinah, naj govore in pripoznavajo državni jezik tudi javno. Saj so tudi to naši »dobri« državljani. Še bolj se pa čudimo dejstvu, da je g. ravnatelj V. nasprotnik humanističnih šol obenem pa predsednik takega društva. Je pač učitelj bivših avstrijskih mornarskih častnikov, ki se klanja povsod, kjer upa, da bo dobil kakšno — odlikovanje. Mladina, ne posnemajte takih značajev!

(Hrastnik.) Odgovor »človekoljubnemu« »Jutru«. V št. 75. »Jutra« beremo, da je mislil odbor JDS v Hrastniku sklicati sestanek radi previsokih davkov, da pa je ta sestanek kot nepotreben odpadel. Dalje poroča, da je vsa zadeva v rokah »velezaslužnih« gg. Reisnerja in dr. Kukovca. Gospodje okoli »Jutra« ali nas res mislite potegniti, ali pa sta omenjena gospoda še premalo slavna in si iščeta slave pri nas. Da nas pa morda mislite za norce imet, tega si ne moremo predstavljati. Če res ne veste, vprašajte samo pri delegaciji ministrstva financ, pri gosp. pokrajinskem namestniku in pri ostalih uradih pa dobite odgovor kedaj se je že **Narodno Socijalna Zveza** potegnila za naše delavstvo in storila vse mogoče korake proti tem neznosnim davkom ali žalibog ni mogla zaenkrat doseči ničesar. In kdo je temu kriv? Kdo sedi na vladi in privija davčni vijak? Gospodje JDS, ona grupa, ki se danes hlini okrog delavcev in jim ponuja svojih pomoč. Delavci in rudarji v Hrastniku obljublamo, da bodo vsi naši glasovi pri volitvah čisto gotovo leteli v skrinjo JDS!! Hinavci!!

Tedenske novice.

Odlöčen nastop poslanca Brandnerja za naše rekrute. Ker se je ponovno dogodilo, da je vojaška oblast pred časom klicala rekrute na vojaško vežbanje, kar ni v skladu z zakonom o ustrojstvu vojske in tozadavnim pravilnikom, je poslanec Brandner proti takemu postopanju odločno protestiral pri vojnem ministru, generalu Vasiču. Odgovor, ki ga je dal vojni minister poslancu Brandnerju v seji narodne skupščine, je zadovoljiv v toliko, da je vojni minister priznal, da so se res godili taki slučajji in sicer v Sloveniji, ko je bil vojni minister njegov prednik general Zečevič (katerega sedaj opozicija stavlja pod obtožbo op. ur.), da pa je on sedaj vse potrebno ukrenil, da se v bodoče rekruti ne bodo več klicali na vežbanje pred potekom roka, ki je za to določen.

Boj proti bivšemu vojnemu ministru generalu Zečeviču. — Te dni se vrši v parlamentu razprava o obtožbi, ki jo je predložila opozicija (republikanci, nar. socialisti, soc. demokrati, Jugoslov. klub in zemljoradniki) predsedniku narodne skupščine. Pri tej stvari igrajo najkvalitetnejšo vlogo naši demokratje, ki bodo, kakor stvari stoji, gotovo glasovali proti temu, da bi se generala Zečeviča izročilo sodišču. Ta general je namreč zakrivil, da je na stolice naših rekrutov umrlo in na tisoče obležalo, ker jih je klical na vojaško vežbanje v najhujšem zimskem času, ne da bi skrbel za toplotno in dober transport. Samostojni kmetje bi se morali v prvi vrsti potegniti za tako važno stvar in bodo doživeli na celi črti poraz ako bodo, o čemur ni dvoma, glasovali proti temu, da bi se izročilo Zečeviča sodišču.

Novo občinske volitve v Ljubljani. Demokrati ne morejo preboleti, da so izgubili gospodarstvo v Ljubljani. Ker bi po sedanjem volilnem redu nikdar več ne prišli do večine v občinskem svetu, so skovali v Beogradu za slovenska avtonomna mesta nov občinski volilni red, po katerem upajo demokrati še enkrat priti do večine, vsaj v ljubljanskem občinskem svetu. Zastonj je ves njihov trud. Vendar pa moramo biti

v nekem oziru našim demokratom celo hvaležni. Oni tirajo z vsi silo naravnih razvoj političnih razmer naprej. Z neverjetno požrtvovalnostjo uničujejo svojo politično moč in se da njihovo dejanje skoraj dobesedno aplisirati na Heglovo dialektiko. Žalibog, da nam Marx ni zapustil evolucije buržoazijske politike; na naših demokratih bi se dala eklatantno dokazati in bi vsaj tako s svojo požrtvovalnostjo, ki jo kljub njeni veličastnosti doprinašajo popolnoma zastonj, obogatili znanost.

Črna deska. — Pod tem naslovom piše »Naprej« javna vprašanja in kritiko na naslov stanovanskega urada in senata. Ta metoda se mi zdi, jako dobra, toda če bo kaj pomagalo — dvomim. Tudi jaz bi se poslužil prav rad te črne deske, in sem se jo že, toda vse zaman. V 25. številki »Jugoslavije« z dne 31. januarja t. l. sem javno naprosil merodajne faktorje, da se me usmilijo, ker stanujem v eni sobici in kuhinji, v kateri prebiva enajst oseb, med temi trije otroci, in da mi pošljejo komisijo, ki naj ugotovi, kako nezdravo in obenem škodljivo je moje stanovanje zlasti za otroke. Od tega časa naprej — nič. Naznanil sem par stanovanj, pa ti pride državni uradnik in ti privatni se obriši. Tak je moj slučaj. Pa še drugi, g. J. Rožanec, poduradnik južne železnice je tudi že zaprosil za nekoliko stanovanj, ki jih je sam našel. A tudi on je, na nesrečo, privatni uradnik in zopet — nič. Po dolgem boju bo moral ta gospod s svojo soprogo, ki stoji pred porodom, prav lepo na cesto, najbolje bo, če si sedaj poišče kje v Tivoli primeren prostorček, ker bomo morali menda polagoma vsi brezstanovaleci — privatniki v hosto, da bodo imeli v hišah dovolj prostora verižniki, špekulanti in državni uradniki. Pa to le mimogrede. Hotel sem samo povedati, da ne bo g. Meznarič, ki je invalid — a žalost ni ne državni uradnik, ne verižnik — nikoli prišel do stanovanja potom »črne deske«. In zakaj ne? Zato, ker mi je uradnik stanovanskega urada P... sam izjavil, da oni, (namreč tvoj urad.) ne dajo prav nič na »scjajntenge«, pa če tudi vsak dan o njih pišejo. — V. K.

Nekaj zanimivega o naši valuti. — »P. T.« piše: Pasivna trgovinska bilanca Jugoslavije — vzrok padanja dinarskega kurza. Vzrok sedanjega padca dinarskega kurza se išče v znanih rezultatih jugoslov. trgovinske bilance. Leta 1919 je znašal izvoz 787 milijonov, uvoz 2982 milijonov, tako da je znašal pasivum 2195 milijonov. Leta 1920 je znašal uvoz 3488 milijonov, izvoz 1320 milijonov, pasivum je znašal 2168 milijonov. V prvem polletju 1921 je znašal uvoz 2023 milijonov in izvoz 1160 milijonov dinarjev. Po 2½ letni statistiki je bil torej izvoz 5¼ milijarde večji, kakor uvoz, torej se je za 2/3 milijarde blaga več uvozilo, kakor je krožilo v Jugoslaviji dinarskih bankovcev. Ta statistika je napravila, kakor poroča naš konzulat iz Beograda, neugoden utis na inozemstvo in je povzročila, da je dinarski kurz padel. Ta statistika vzbuja seveda dvom, da so bile cene izvoza pravilno deklarirane, kar potrjuje tudi nova naredba beogradske generalne carinske direkcije glede deklaracije izvoznih cen. Ako bi bila uradna statistika pravilna, bi znašali trgovski dolgovi v inozemstvu več ko 5 milijard dinarjev, v resnici pa znašajo samo 60 milijonov frankov. Ker Jugoslavija leta 1919 v inozemstvu ni imela nobenega kredita, je izključeno, da bi se uvozilo v tem času za 2 milijardi blaga brez plačila. Pasivni saldo torej ne more biti tako velik, kakor ga navaja statistika. Torej tako stojijo stvari. Inozemstvo je nam moralo povedati, da je cela naša uradna statistika glede uvoza in izvoza nič vredna. Da so naše carinarnice v praktičnem delovanju popolnoma za nič smo vedeli, da o uradovanju nimajo pojma, to je nam povedalo inozemstvo. Ali se še kdo čudi, da nimamo v inozemstvu nobenega kredita, da nam nihče vinarja ne zaupa. V skupščini je padla od strani srbskega poslanca beseda, da kvalifikacija za uradnika ni potrebna. Le naj delajo še nekaj časa tako, pa bodo videli, da bo avtomatično nastopil trenutek, ko bodo tudi poslanci nepotrební, ker bodo s svojim delovanjem uničili državo.

Bankirji — berači. Iz prav zanesljivega vira smo zvedeli, da se je JDS obrnila na tukajšnje podružnico Jadranske banke s prošnjo za izdatno denarno pomoč. Čudimo se, da se bankirji in verižniki obračajo na banke za podpore. Volitve se bližajo in šmira bo treba kaj gospodje JDS? Vidite, pošteni stranki ni treba beračiti, ker ne rabi ogromnih svot, kakor vi. Radovedni smo, če vam bo Jadranska banka kaj dala. Upanja je malo.

Naša pošta. — Pri nas gre vse svojo polzevo pot. Obrne se na to ali na ono oblast — čakaj. Mislim sem, da je res samo Beograd zaslužil ime Čekajgrad, a sedaj vidim, da so si ga zaslužili tudi gotovi tukajšnji uradi. Pred osmimi dnevi sem pod »poslano« naslovil vljudno prošnjo na predstojnika poštnega ravnateljstva, da bi mi blagovolil dati gotova pojasnila o mojem izgubljenem paketu, danes še nimam zaprosenega odgovora. Morda čaka slav. pošta zopet na obletnico, ki bo pa šele v septembru in takrat se bo gotovo zopet bralo, da se je ta in ta dan izgubil paket na poti Ljubljana—Beograd in da se ga vkljub vsem iskanju ni moglo dobiti. Meni se samo to čudno zdi, kako, da se ne bi moglo natančno vedeti, kje se kaj izgubi. Kaj pa, ko bi se izgubila vreča denarja, ali bi se jo tudi ne našlo? Gospodje na pošti — pri paketih — zdramite se in odgovorite, kje je moj paket? — V. K.

Poletni čas se letos ne uvede. Na zadnji konferenci, ki se je vršila 19. t. m. v ministrstvu za socialno politiko, se je sklenilo, da ostane poletni v veljavi solnčni čas.

(Rimska cerkev proklinja narodno cerkev.) »Slobodna Tribuna« poroča, da je bilo po nadškofovi naredbi proglašeno v vseh cerkvah zagrebške nadškofije prokletstvo nad organizatorji in pristaši narodne cerkve. List piše, da grozi prokletstvo celo z državno silo in da imenuje reformiste — protidržavne elemente. To se je zgodilo v svobodni Jugoslaviji v prosvetljenem dvajsetem stoletju!

Mohaški srezi načelnik. — Ko je visoka gospoda v Parizu naši državi priznala Baranjo, so iskali »srežkega načelnika« za mesto Mohač. To važno mesto, kamor bi spadal pravzaprav pravnik, je dobil neki Simič, ki je bil dotlej upravitelj kinematografa v Osijeku. Simič je dobil od vlade nakazana dva vagona pšenice, da jo razdeli med uradništvo. En vagon je res razdelil, drugega pa — prodal! Ko se je to zvedelo, so ga spodili iz službe. Slučaj je pa nanesel, da je kmalu potem bil v Osijeku velik »demokratski« shod, katerega se je udeležil tudi minister Pribičević in seveda kot zvest demokrat tudi gospod Simič. Pri tej priliki je pomagal Pribičeviću obleči sukno. V nagrado za to je bil Simič nedavno imenovan za — načelnika trgovske agencije SHS v Lipskem! — To je objavil dr. Horvat v »Slob. Domu« s svojim podpisom.

O zdravstvenih nalogah socialnega zavarovanja. Bolniška blagajna je izdala brošurico »O zdravstvenih nalogah socialnega zavarovanja« po referatu šef-zdravnika g. dr. D. Bleiweisa-Trsteniškega na III. lekarskem shodu v Ljubljani. Brošurica ima važen namen, da poglobi pojmovanje preventivnih mer v higijeni med narodom. Brošurico se dobi v tajništvo Narodne-socialne zveze v Ljubljani. Priporočamo vsem našim članom in podružnicam, da si to potrebno brošurico nabavijo. Podružnice naj jo skupno naroče pri tajništvu in naj jih razpečava jo med člani.

Dr. Josip Goršič: Socialna zaščita dece in mladine. Zbirka političnih, gospodarskih in socialnih spisov IX. zvezek. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani 1922. Str. 126. Cena to dinarjev, po pošti 75 para več. Skrb družbe in države za sirote in nezakonske otroke je postala po svoji silni važna, ker je število takih otrok zelo naraslo. Samo Slovenija ji šteje okoli 76.000. Zato je zelo hvalevredno, da je pisatelj zbral vse tozadavne podatke, povedal kaj smo do sedaj že pri nas za mladostne in sirote storili, ter tako je skrb za nepreskrbljeno mladino urejena v drugih državah. Zanimiva so zlasti poglavja o zaščiti mater in dojenčev, dece v predškolski in šolski dobi ter moralno zane-marjene mladine. Spis je neobhodno potreben za učitelje, sodnike in duhovnike, ki se največ bavijo z mladinsko oskrbo. Knjiga, ki je spisana zelo pregledno, poučno, pa zanimivo, bo izpolnila veliko vrzel v našem socialnem slovstvu. Izdala jo je Tiskovna zadruga v Ljubljani.

Navodila o ekonomskem ordiniranju zdravil se zove brošurica, ki jo je izdala Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani (osrednji urad) za svoje zdravnike, poslovalnice in lekarnarje. Po veljavnih zakonitih določilih, ki veljajo za vse obvezne bolniške blagajne v Sloveniji, ki so osnovane v zmislu bolniško-zavarovalnega zakona iz leta 1888, bratovsko-skladnične in železničarske bolniške blagajne, je sestavil ta navodila šef-zdravnik g. dr. D. Bleiweis-Trsteniški, v katerih pojasnuje, kako se zapisujejo zdravila brez nepotrebnih večjih stroškov, vendar ne v škodo zdravljenja bolnikov. Zdravila šo se silno podražila in se še podražje. Zaradi tega je potrebna posebna pažnja pri zapisovanju zdravil, da ne trpe škode bolniki na eni strani, na drugi strani pa bolniške blagajne. Navodila povedo jasno, da je treba pri ordinaciji zdravil v prvi vrsti vpoštovati interese bolnikov.

Zanimivosti.

(Enotna vojaška služba v Franciji?) Ob priliki debate o novem zakonskem predlogu glede vojaških novincev je izjavil poslanec Bezanet, da finančni položaj Francije ne dovoljuje osemnajstmesečne vojaške službe. Enoletna službena doba popolnoma zadostuje v sedanjih razmerah. Nemčija bi mogla danes v danih razmerah mobilizirati vojsko, ki bi bila skoraj ravno tako močna, kakor je bila nemška vojska l. 1914. Nemčija je tako organizirana, da bi mogla napovedati vojno brez vsake rezerve. Poslanec Bezanet je končal svoj govor z vprašanjem: kaj bi mogla storiti naša vojska, tudi če bi pričela ofenzivo v državi, kjer je šestdeset milijonov tako dobro organiziranih prebivalcev?

Kaj pomeni, če kri iz nosa teče. Leonard Hill, profesor britskega nacionalnega instituta za medicinska raziskavanja, se je pečal mnogo s preiskovanjem, odkod izvira krvavljenje nosu. Pri tem je prišel na to, da je ta pojav nekak znak »zaljubljenosti«. Iz nosa priteče namreč pri mlajših ljudeh kri, če se hudo razburijo. Sklepati se more torej, če začne iz nosa kri teči pri bitjih, ki se nabajajo v maju svojega življenja, da jih je zadel Amorjeva puščica. Pri starejših ljudeh se seveda lahko predstavlja, da so se zalepteli z nosom v vrata. Od katere starosti dalje krvavljenje nosu nima nič več z ljubeznijo opravka, učeni profesor ni povedal.

Profesorjeva papiga. »Prager Tagbl.« piše: Te dni smo brali v dveh razširjenih praških listih — enem češkem in enem nemškem — inserat, da ponuja profesor V. tam in tam zastonj svojo papigo s kletko vred radi preselitve dobremu človeku, ki ljubi živati. Da je mnogo dobrih ljudi in da so papige zelo priljubljene, pričajo množice, ki so se takoj začele

zbirati pred profesorjevo hišo. Ves ljudi božji dan je pel zvonček v njegovem stanovanju, obiskovalci pa so moglevali za papigo. — Toda izkazalo se je, da je bilo vse le prazna šala nekega inudomušneža, ki je imel za norce profesorja, množico Pražanov, hišnico in papigo.

Čudo tehnike. Rekord tehniške dovršenosti bo baje dosegel most, ki bo vezal New-York in New-Jersey. Posamezni delj največjega mesta na svetu so ločeni med seboj po široki morskih prekopih in reki Hudson. Veliki mostovi in tuneli omogočujoče medsebojni promet, samo med gori omenjenima deloma vzdržuje zvezo samo parniki, kar velikanski promet zelo ovira. Zato grade sedaj orjaški most. Glavni lok mostu bo dolg 1 km, most bo 61 m širok in bo imel 2 nadstropja. Prvo nadstropje bo rezervirano za automobile in tramvaje. Za pešce je določen na vsaki strani 3 m široki trotoar. Pod vodo bo segal most okroglo 50 m ter se bo opiral na ogromne železne kable v premeru 3 m. Glavna teža tega kolosa se bo opirala na krajnih stebrih, ki bodo 256 m visoki. Most bo dograjen l. 1928 in bo stal 210 milijonov dolarjev.

Iz stranke.

Odhod češke delegacije. V torek z opoldanskim brzovlakom se je odpeljala iz Ljubljane češka delegacija. Na kolodvoru so delegacijo še zadnjkrat pozdravili narodni poslanci tov. Brandner, podžupan tov. Jug, obč. svetnik tov. Rupnik in strankin tajnik tov. Kravos. Tike pred odhodom je češka delegacija še enkrat zagotavljala, da bodo češki br. nadvse veseli na velikem uspehu jugoslovanskih bratov. Bratom čehom kličemo: Na svidenje ob Vaši 25. letnici. Živeli!

Pozdrav čeških narodnih-socialistov v Nemški Avstriji. — Zbor je prejel med drugimi tudi sledeči pozdrav: »Češko-slovenska narodno-socialistična stranka v Avstriji Vas pozdravlja prav bratski in želi mnogo uspeha Vašemu zboru — stari predsednik«. Bratom na Dunaju se je zbor pismeno zahvalil, mi jih pa tudi tem potom najiskrenejše pozdravljamo. Živeli!

Vsem krajevnim organizacijam se je svoječasno dostavil poziv, da prirede v predpustu družabne prireditve, katerih čisti dobiček naj naklonijo centrali. Iz tega naslova nam je dosedaj predokazala samo kraj. org. Ziri manjši znesek, katerega prejem se tem potom potrjuje. Pričakujemo, da nam tudi druge kraj. org. čimprej predkažejo celotni ali delni dobiček od družabnih prireditev.

Kraj. organizacije, ki so se v zaostanku z plačili na strankinih prispevkih (davek, znaki, milij. sklad par itd.) za pretečeno, kot za tekoče leto, se ponovno pozivljajo, da svoje obveznosti čimprej poravnajo, ker red in smotrenost naj vladata v naših vrstah, kot v vsem delovanju tako tudi pri vplačilih strankinih prispevkov. Pri vplačilih se poslužujte samo strankinih položnic! Smotreno izvedeno pobiranje strankinih prispevkov je jamstvo za uspeh!

Pokrajinski zbor Narodno-socialistične omladine v Celju. V nedeljo, dne 2. aprila t. l. se vrši v Celju I. pokrajinski zbor Narodno-socialistične omladine v Celju. Dnevni red je sledeči: 1. ob 7.45 uri. Sprejem došlih delegatov in gostov na kolodvoru. 2. Sprevod z godbo pred »Narodni doma«. Nato obhod po mestu, pred društveni lokal v Gaberju. 3. Ob 10. uri zborovanje delegatov v dvorani »Bratstva« pri »Wilsonu«. 4. Ob 15. uri zlet na Stari grad, kjer je predavanje o zgodovini celjskih Slovencev. Zbirališče pred kolodvorom. 5. Ob 199. uri v vseh zgornjih prostorih »Narodnega doma« zabavni večer s sledečim sporedom: »Školski nadzornik«, enodejanka, igrajo člani »Bratstva« iz Ljubljane v srbskem narečju. »Kakrščen gospod — tak sluga«, igrajo člani »Bratstva« iz Celja. Pri zabavi svira celoten tamburaški zbor »Bratstva« iz Ljubljane. Po predstavi prosta zabava in ples. Bratje in sestre ter prijatelji narodnega delavnega ljudstva na svidenje dne 2. aprila v Celju!

Vsem krajevnim organizacijam NSS. — Narodno-socialistična omladina vas vabi na I. pokrajinski zbor, ki se vrši v Celju. Dolžnost vseh je, da se vsaj po delegatih udeležite tega mladinskega zbora. Ljubljanski delegati odhajajo z jutranjim vlakom ob 5. uri. Vsi tovariši in tovarišice ob progi Ljubljana-Celje naj se peljejo s tem vlakom in se priključijo Ljubljančanom. Mladinskega zbora se udeležijo tudi člani načelstva NSS zato je temvečja dolžnost vseh krajevnih organizacij, da se tudi po delegatih udeležijo tega zbora. — Tajništvo.

va, da se isti odslavimo iz vseh jugoslovanskih podjetij. Mesta teh nemških hujšakačev naj zasedejo naši jugoslovanski delavci.

Za strokovne organizacije. Narodno-socialistična stranka upošteva, da so strokovne organizacije najbolj važen činitelj v boju za doseg socialnih pravic, izjavlja, da bo stranka podpirala vse res nadstrankarske in strogo strokovne organizacije v njih boju. Dokler pa imajo druge politične skupine svoje strankarske strokovne organizacije, smatra NSS za potrebno, da združi v svojih vrstah vse strokovno neorganizirane v svojih strokovnih organizacijah in jih po vseh močeh podpira.

Zato naroča vsem krajevnim organizacijam, vsem strankinim zaupnikom in funkcionarjem, da povsod podpirajo naše strokovne organizacije in da v krajih, kjer še ni narodno-socialističnih strokovnih organizacij, iste nemudoma ustanove pod okriljem Narodno-socialne zveze.

Prav posebno važnost bomo polagali na organizacijo delavstva, katero je najbolj izpostavljeno raznim političnim demagogom in zapeljivcem.

Za ukinjenje zakona o zaščiti države. Strankin zbor narodno-socialistične stranke za popolno ukinjenje zakona za zaščito države, ker se ta zakon izrablja od kapitalističnih strank proti delavstvu. Na zboru narodno-socialistične stranke se je sprejela proklamacija, v kateri se poleg drugih nujnih zahtev po spremembi tudi zahteva po ukinitvi izjemnega zakona o zaščiti države. Proklamacija je bila od vseh zborovalcev z navdušenjem soglasno sprejeta in so vsi zborovalci posebno živahno aklamirali ravno predlog o ukinitvi zakona o zaščiti države. Poudarjalo se je, da sta narodno-socialistična poslancata svoječas glasovala za ta zakon v dobri veri, da se ta zakon ne bo izrabljati proti delavstvu. Praksa pa je pokazala, da danes vladajoče kapitalistične stranke izrabljajo zakon proti delavstvu. Zborovanje je izdalo NSS poslancem nalog, da v skupščini zahtevata ukinjenje tega zakona. (Kakor znano, je Jugoslovanski klub stavil v skupščini predlog za ukinitve § 18 tega zakona Narodno-socialistična stranka je šla še dalje in zahteva popolno ukinitve tega zakona, proti izrabljanju katerega smo mi že v vsem početku najostreje nastopili. Zločini naj se sodijo po rednih zakonih!)

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Na moje odprto pismo v št. 12 »Nove Prave« gospodu višj. ravnatelju Juliju Fischerju v Mariboru sem prejel sledeči pismeni odgovor advokata dr. Karla Skapina: »Maribor, dne 28. marca 1922. Gospodu glavnemu in odgovornemu uredniku »Nove Prave« Vladimirju Kravosu v Ljubljani, Gradišče. Z ozirom na odprto pismo gospodu Juliju Fischer, višjemu ravnatelju moške kaznilnice v Mariboru z dne 22. 3. 1922, objavljenem v 12. številki »Nove Prave« z dne 25. marca t. l. Vam kot zastopnik višjega ravnatelja Julija Fischer izjavljam, da se gospod višji ravnatelj ni nikdar in nikjer izrazil, da je uredništvo »Nove Prave« dne 28. 1. t. l. izdalo Marko Pegana, kaznilniškega nadpaznika, kot pisca članka »Čez noč postal Slovenec«, ki je bil priobčen v »Novi Pravi«. Gospod višji ravnatelj je mnenja in prepričan, da je prizadeti nadpaznik očitno neko na predmet se nanašajočo uradno opazko tretje uradne osebe napačno tolmačil. Ker na podlagi teh izjav nimate povoda, dvomiti o lojalnosti gospoda višjega ravnatelja Fischerja, pričakujem isto lojalno postopanje tudi z Vaše strani ter beležim z odličnim

spoštovanjem: Dr. Karel Skapin, odvetnik. — Ker je s to izjavo zame zadeva pojasnjena in sem dobil zadoščenje, sem to pismo objavil, da dobi zadoščenje tudi g. v. ravnatelj Fischer. — Vladimir Kravos, glavni in odgovorni urednik »Nove Prave«.

Guštanj. Uredništvo konstatira, da g. Rajko Kotnik ni pisec članka, ki je izšel pod naslovom »Guštanj« v števil. 12. z dne 25. marca t. l.

Izdaja konzorcij »Nove Prave«. Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani. Glavni in odgovorni urednik: Vladimir Kravos, uradnik, Ljubljana.

J. FON
LJUBLJANA, Stari trg št. 6
špecerijska in delikatesna trgovina
priporoča svoje prvovrstne zaloge najfinejšega blaga. Razmeroma nizke cene. Solidna postrežba.

IVANA ZORKO, LJUBLJANA
Sv. Jakoba nabrežje 23
kupuje in prodaja vsakovrstno starino

Zepne, stenske, nihalne, kuhinjske ure, zlatino in srebrnino kupite najceneje pri tvrdlec **IVAN PARIŽ, Ljubljana, Stari trg 20.**

F. P. ZAJEC, optik
Ljubljana
zaloga očal, štampilcev, ur, zlatnine, srebrnline, itd.

Čarinsko posredovanje izvrsnje najtočneje in po zmernih cenah **„KOMPAS“** špedicijsko podjetje, informacijska pisarna v Celju, Razlagova ulica števil. 11.

Kdor hoče imeti res s pravimi predvojnimi barvami prepletkano hišo, naj se obrne edno le na domačo tvrdko

Tone Malgaj
pleskar in ličar
Ljubljana,
Kolodvorska ulica števil. 6.

Iz glavnega zbora Nar. soc. stranke v Ljubljani.

RESOLUCIJE sprejete na zboru Narodno-socialistične stranke v Ljubljani:

Proti ukinjenju fakultet na naši univerzi. Strankin zbor NSS najodločneje protestira proti ukinjenju posameznih fakultet na ljubljanski univerzi in zahteva, da ta najvišji kulturni institut Slovencev ostane neokrnjen še nadalje zato naj vlada poskrbi, da bo v najkrajšem času izpolnjen vršil svojo visoko mislijo.

Za naše jugoslovansko vojaštvo. Strankin zbor NSS najodločneje protestira proti nečloveškemu ravnanju z našim jugoslovanskim vojaštvom s strani predpostavljeneh in odločno obsoja postopanje bivšega ministra vojne mornarice generala g. Zečeviča. Poziva svoja poslancata, da odločno vztrajata na stališču, da se imenovani general izroči pristojnemu sodišču za krivice, ki jih je zakrivil pri poklicu novincev v novembru in decembru 1921.

Zahtevamo enakopravnost vseh treh plemen. Proti novemu volilnemu zakonu. Strankin zbor NSS najodločneje protestira proti uvedbi novega volinega zakona za občine, ker se je stem onemogočilo pravično in proporcionalno zastopstvo volilstva v občinski upravi.

Zaupnica poslancema, zastopnikom v obč. odborih in načelstvu. Strankin zbor NSS izreka narodnima posl. Deržicu in Brandnerju, vsem strankinim zastopnikom v občinskih odborih in celokupnemu načelstvu svoje popolno zaupanje.

Za pravice našega delavstva. Strankin zbor NSS zahteva od vlade, da postavi kot pogoj za ustanovitev vsake nove industrije, zavezo in izvršitev, od podjetnika, da bo de v najkrajšem času izvečbal naše domače delavstvo, ki popolnoma obvlada eno jugoslovansko narečje za zasedbo vseh vodilnih delavskih mest. V to mora vsak podjetnik, ki ima v svojem obratu inozemce in jugoslovanske narečja nesposobne vodilne delavce potom kurzov ali podučnih tečajev tej zahtevi zadostiti. Vlada naj stalno nadzira to delovanje.

To praktično izobraževalno delo po strokovnemu šolstvu, ki ga pa tudi imamo tovarnah smatramo najmanj enako važno še vse premalu.

Naše poslance pozivljamo, da zastavijo vse svoje sile v dosegu strokovne izobrazbe jugoslovanskega delavstva.

Strankin zbor protestira obenem proti nastavljanju nemških hujšakačev in zahte-

Zaloga čevljev DRAGOTIN ROGLIČ, Koroška cesta 19, MARIBOR
lastnega izdelka komisijka zaloga pri Bethi Lešnik, Gosposka ulica 14.

Slovenska eskomptna banka
LJUBLJANA, Šelenburgova ulica števil. 1.
Delniška glavica: K 20.000.000 — Rezervni zakladi: K 6.500.000 —
PODRUŽNICE: Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec
Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje. Telefoni št. 146, 458
Brzovjave: ESKOMPTNA

Jadranska banka Beograd
Delniška glavica: Din 30.000.000 — Rezerva: Din 15.000.000 —
Podružnice: Celje, Cavtat, Dubrovnik, Ercegovi, Jelsa, Korčula, Kotor, Kranj, LJUBLJANA, Maribor, Metkovič, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb.
Naslov za brzovjave: JADRANSKA.
Afilirani zavod: FRANK SAKSER STATE BANK, 82 Cortland Street, New-York City.